

KOV eelarvestrateegia – kas vajadus või vormitäide?

Eelarvestrateegia mõju iga-aastasele eelarvele

Ingrid Niid

Saue Linnavalitsus

Kas meil tööd veel vähe on?

Ka ühe aasta kohta ei ole võimalik teha täpseid plaaneprognoose, mis veel neljast aastast rääkida!

Meil ei ole koosseisus ühtki eelarvestajat, ökonomisti, finantsisti – kes neid strateegiaid tegema hakkab?

Seadusest tulenev nõue eelarvestrateegia koostamiseks – kas lisatöö, kas mõttetut lisatöö?

KOFS § 20 lg 3 Eelarvestrateegias esitatakse:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks;
- 2) eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud vähemalt käesoleva seaduse § 7 lõike 1 või § 14 lõike 1 detailsuses, eeldatavad põhitegevuse kulud vähemalt § 8 lõike 1 või § 15 lõike 1 detailsuses, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus;
- 2¹) informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksu muudatustest;
- 3) ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks;
- 4) kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav põhitegevuse tulemi vastavalt käesoleva seaduse §-le 33 iga aasta lõpu seisuga;
- 5) kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse tegelik netovõlakoormus eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakoormus vastavalt käesoleva seaduse §-le 34 iga aasta lõpu seisuga;

Eelarvestrateegia soovituslik struktuur *(allikas: KOFS käsiraamat)*

1. Sissejuhatus
2. Sotsiaalmajandusliku keskkonna analüüs ja prognoos *(riigi tasand, KOV tasand)*
3. Tulubaasi ülevaade ja prognoos
4. Põhitegevuse kulude prognoos
5. Investeeringute kavandamine *(investeeringuprojektide tulu-kulu analüüs)*
6. Kohustuste planeerimine
7. Sõltuvate üksuste finantstegevus, prognoos
8. Finantsdistsipliin
9. Tundlikkusanalüüs
10. Kokkuvõte

KOKS § 37¹. Arengukava, eelarvestrateegia ja eelarve vahelised seosed

(1) Eelarvestrateegia on arengukavast tulenev selgitustega finantsplaan, mis on arengukava osa või arengukavaga seotud iseseisev dokument.

.....

(2) Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel,

.....

(3) Kui arengukava muudetakse ja sellega kaasneb mõju eelarvele, tuleb eelarvestrateegia viia arengukavaga kooskõlla.

[[RT I, 28.12.2012, 3](#) - jõust. 01.01.2013]

KOKS § 37. Arengukava koostamise põhimõtted

[[RT I, 28.12.2012, 3](#) - jõust. 01.01.2013]

(1) Vallal ja linnal peab olema arengukava ja eelarvestrateegia, ...

(2) Arengukava koostatakse valla või linna kohta ja selles esitatakse vähemalt:

1) .....

2) .....

3) tegevusvaldkondade strateegilised eesmärgid koos taotletava mõjuga arengukava perioodi lõpuni;

4) strateegiliste eesmärkide täitmiseks vajalikud tegevused arengukava perioodi lõpuni.

Eelarve koostamise meetodid

1. Kulupõhine
2. Nullbaasiline
3. Tulemuspõhine (eesmärgipõhine)
  - Tulemuspõhine eelarve - eesmärkide püstitamine, tulemuste hindamine. Eesmärgid seatakse arengukavas, eelarvestrateegias esitatakse eesmärkide saavutamiseks vajalik finantsplaan.
  - Tulemuspõhise eelarve oluline märksõna on "*Indikaator*". Üldised indikaatorid arengukavas, keskpikad eelarvestrateegias, iga-aastased aastaeelarves.
  - Esimese aasta prognoos ja planeerimine tulemuspõhiselt, järgnevate aastate prognoos ja planeerimine kulupõhiselt + lisanduvate objektide või kulude puhul nullbaasiliselt

Eelarvestrateegia korrastab
planeerimist, on info allikas, seob
arengukava iga-aastase eelarvega

- *“Miks me seda teeme, mida me teeme?”* või *“Mida me teeme?”*
- Seotakse eesmärgid ja ressursid, planeeritakse realistlikult, kasvab alaeelarvete koostajate kindlustunne
- Planeerimine “ülevalt alla”, “alt üles”

Eelarvestrateegiad erinevate täpsusastmetega

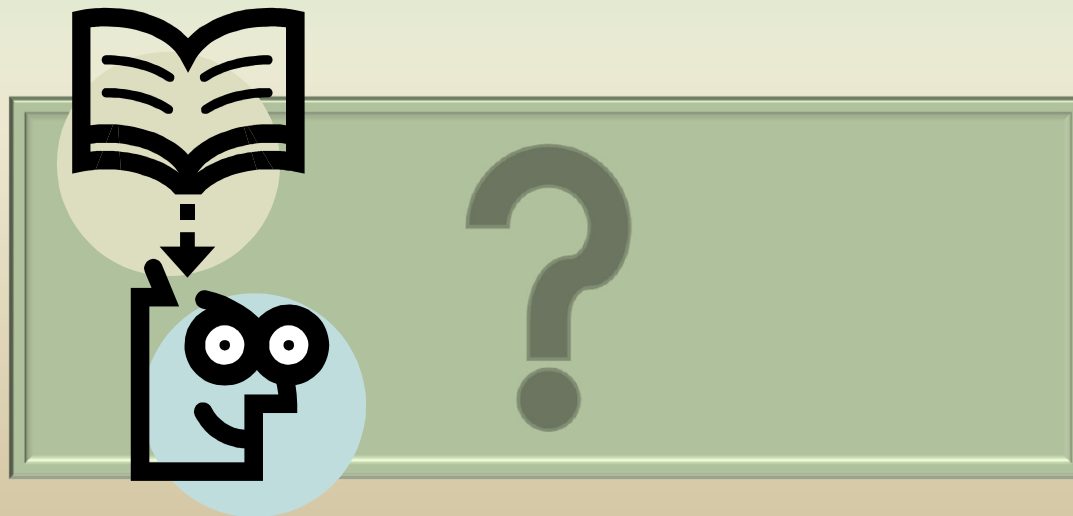
- Üldine = KOFSis nõutud miinimumtasand
- Detailne = vähemalt valdkondade lõikes + koondkululiigid + olulised sisemised kululiigid + objektilised investeeringud

Eelarvestrateegia koostamiseks vajalikud andmed ja nende prognoos

- Maksumaksjate arv, elanike arv, töötute arv;
- Tulumaksu komponendid ja allikad (palgatulu, vanemahüvitus, töötuhüvitis jm);
- Maamaksu komponendid;
- Teenuste saajate/vajajate arv (eelkooliealised, kooliealised, eakad jm);
- Majanduskasvu-, inflatsiooni-, keskmise palga nominaalkasvujt eelarvet mõjutavad näitajad;
- Seadusandluse muudatused ja riigieelarve eraldiste orienteeruv suurus;
- KOV investeerimisvõime, põhitegevuse tulems*, finantsdistsipliini näitajad;
- Investeeringuobjektid, edaspidised halduskulud, võimalikud omatulud
- Mitmed muud olulised näitajad

Heitlik majandus- ja tööturu keskkond

KOV tulubaasi reguleeriva seadusandluse muutlikkus

Saame ...

- ... analüüsida seatud eesmärke ja nende täitmist iseloomustavaid indikaatoreid
- ... hinnata arengukavas seatud eesmärkide saavutamise taset
- ... analüüsida statistilisi näitajaid ja nende trende (makrotasand, KOV tasand)
- ... võrrelda erinevaid majandusülevaateid ja -prognoose (RHM, Konjunkturiinstituut, pangad jt)
- ... võimalusel arvestada madalate (mitte kasvavate) riigieelarve eraldistega*
- ... näitajatest kujundada nõ “*parimale teadmisele*” vastavad tulude- ja kulude oodatavad muutujad
- ... arvestada oluliste muudatustega kuludes
- ... planeerida kululiikude muutused eraldi

Seosed iga-aastase eelarvega

KOFS § 22. Eelarve eelnõu koostamine

(2) **Seletuskirjas** esitatakse vähemalt järgmine informatsioon:

1) selgitused ja põhjendused käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 kirjeldatud detailsuses eelmise aasta, jooksva aasta ning eelseisva eelarveaasta kohta;

1¹) selgitused eelarve **eelnõus ja eelarvestrateegias esinevate andmete oluliste erinevuste kohta**; [[RT I, 28.12.2012, 3](#) - jõust. 01.01.2013]

2) **ülevaade arengukavas ja muudes arengudokumentides kajastatud eesmärkide kavandatavast täitmise plaanist eelseisval eelarveaastal ning nende täitmiseks kavandatavatest tegevustest**;

3) **ülevaade eelseisvaks eelarveaastaks kavandatavatest investeeringutest koos maksumuste ja finantseerimisallikatega**; [[RT I, 28.12.2012, 3](#) - jõust. 01.01.2013]

3¹) **kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse oodatav põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoormus eelseisva eelarveaasta lõpuks**;

[[RT I, 28.12.2012, 3](#) - jõust. 01.01.2013]

4) **ülevaade finantsdistsipliini tagamise meetmete .....**

Eelarve seletuskiri

Iga-aastase eelarve ja eelarve-strateegia vormiline sidumine eelarve osade üldises – ja detailses astmes

Eelarve osa	2012 tegelik	2013 oodatav	2014	
			Eelarve - strateegia	Eelarve eelnõu
Põhitegevus				
Investeermistegevus				
Finantseerimistegevus				
Likviidsed varad				

AJAKAVA

KOKS § 37². Arengukava ja eelarvestrateegia koostamine, menetlemine, vastuvõtmine ning avalikustamine

(3) Arengukava ja eelarvestrateegia peavad hõlmama iga aasta **15. oktoobri** seisuga vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat.

(6) Valla- või linnavalitsus **avalikustab** arengukava ja **eelarvestrateegia eelnõu** valla või linna veebilehel vähemalt kaheks nädalaks.

(7) **Valla- või linnavolikogu kinnitab arengukava ja eelarvestrateegia määrusega hiljemalt** käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tähtpäevaks. Arengukava ja eelarvestrateegia peavad olema vastu võetud enne eelseisva aasta eelarve vastuvõtmist.

KOFS § 30. Riigile esitatav eelarve ja eelarvestrateegia

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus **esitab andmed** eelarvestrateegia kohta eelarveaastale eelneva aasta **30. oktoobriks**.

[[RT I, 28.12.2012, 3](#) - jõust. 01.01.2013]

Koostamis-menetlemisprotsess

15. oktoober

30. november

RHM **kevadine** majandus-
prognoos, **I kv** majandus-
ja statistilised näitajad

Mai	LV	
Juuni	LV	VOL I
Juuli	avalikustamine	
August	VOL komisjon id	VOL II
Sept		VOL III

RHM **suvine** majandus-
prognoos, **I PA** majandus-
ja statistilised näitajad

August	LV	
Sept	LV	VOL I
Okt	VOL komisjon id	VOL II*
	avalikustamine	
Nov	VOL komisjon id	VOL III*

Kokkuvõtteks

- I kvartali andmete alusel koostatav eelarvestrateegia võib jääda iseseisvaks, üldiseks ja iga-aastase eelarvega nõrgalt seotud dokumendiks. Eelarvestrateegia ja iga-aastase eelarve erinevused võivad olla suured. *“ülevalt alla”*
- I poolaasta andmete alusel koostatav eelarvestrateegia on täpsem, detailsem st praktilisem *“ülevalt alla”* ja *“alt üles”*
- Rõhuasetus iga-aastase eelarve koostamiselt kandub eelarvestrateegia koostamisele
- Ühekordne andmete korje (sh alaeesmärkide täpsustamine)
- Iga-aastase eelarve menetlemise alustamine volikogus eelarvestrateegia menetlemise lõppfaasis

KOKS ja KOFS suunavad tulemuspõhisele eelarvestamisele

Väiksematele KOVle detailsem EASTR ja hilisem kinnitamine

Tänaan kuulamast!
ingrid@saue.ee